

Πορμένο από τα γεγονότα και τις έμπειρες της Πολωνίας των τελευταίων χρόνων είναι το μυθιστόρημα αυτό, που μετέφρασε ο Νίκος Φωκός. Ο Γκιλοβάκις, διάσημος στην Πολωνία για τα άρθρα του και τα μυθιστορήματά του, γνωστός συνεργάτης του Βόιντα, θρυσόταν στα ναυπηγεία του Γκντάνσκ, στη διάρκεια της όπερίας του Αύγουστου 1980. Ηρωας στο μυθιστόρημά του είναι ένας άνθρωπος, ένας εργάτης των ναυπηγείων, παύ τα χρόνια της μιζέριας τον έχουν κάνει να μην μπορεί νά ξεχωρίσει το καλό από το κακό. Ζει μέσα στο φόβο και την πείνα, αλλά δεν καταλαβαίνει ότι η κατάσταση αυτή είναι άδικη, δεν πιστεύει ότι η ζωή θα μπορούσε να είναι και διαφορετική. Οι άνθρωποι του ζήτησαν να είναι πειθαρχικός και να τους δίνει πληροφορίες κι αυτός δεν μπορεί νά όρνηθεί. Εται θα τον έρει ή άπεργία του Αύγουστου. Θά υποφέρει, άραγε, να θγει από την άδεια κατάσταση του ά εκπαιδευτού; αυτός του «λούμπεν προλεταριάτου»; Το βιβλίο κυκλοφόρησε, δίχως να λογοκριθεί, στην Πολωνία. Και ό συγγραφέας έπιμένει να τό περισσότερο από όσα γράφει είναι άληθινά. (Εκδόσεις της «Εστίας»).

Βασίλη Κουγέα:

«Υπνος, γενική δοκιμή»

Στην ομάδα των νέων ποιητών ανήκει ό κ. Κουγέας πού ένα διάστημα έζησε και στην Θεσσαλονίκη σαν φοιτητής και πού τό πρώτο του βιβλίο (Καιγοντοί χρόνια) κυκλοφόρησε πρό διετίας. Τώρα παρουσιάζει την καινούργια ποιητική δουλειά, μία συλλογή άξιόπρόσεκτη, όπου ή έσωτερική περιπέτεια παίζει τόν βαρύνοντα ρόλο και ό λόγος έρχεται να την έκφράσει με τρόπο ουσιαστικό και οισθαντικό. Ανεξάρτητα άν ό Κουγέας παίρνει όμορφη από έξωτερικούς τόπους, ή ποίηση του ξεκινάει από μέσα του και έμμένει σέ μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία, όπως γιό παράδειγμα τό νερό, πού όνει σχεδόν σέ όλους τους στίχους του, με διάφορες μορφές πού άλλοτε είναι στοιχεία καθαρότητας ή ευδίας και άλλοτε προμήνυμα ή οίτια καταστροφής. Αξίζει να διαβάσει κανείς την ποίηση του κ. Κουγέα. (Εκδόσεις «Υψίλον»).

Χρήστου Ντάλια:

«Ποιήματα 1975-85»

Μέ μακρά θητεία στα γράμματα πού θορειολογικό χώρο, ό κ. Ντάλιας πού υπήρξε βασικός παράγοντας έκδόσεως περιόδων («Μορφές» - «Νέα Ποιήματα») έχει και άξιόπρόσεκτο ποιητικό έργο, πού τώρα ένα δείγμα του, τό πιά πρόσφατο όπως δείχνει και ό τίτλος, μάς δίνει τό καινούργιο του βιβλίο. Στόν άναγνώστη «τό ηγεσπομένη», «Περίληψη», «Μητρώο», «Αναπίλωση», «Δόσεις», «Τό πρώτο τετράδιο», «Τό άλλο τετράδιο», «Τό πρώτο τετράδιο», «Επικά» και μία σειρά από καινούργια του ποιήματα. Αντιγράφουμε από τό έντελειο καινούργια έργα του: «Αυτός ό ηλαιοζώντας όπως όπως είναι» δεν χάνεται άν μία

Τά κρατικά και τά δημοτικά - περιφερειακά Προβλήματα στο σύστημα έπιχορηγήσεως θεάτρων

Καλύτερη κατανομή των κονδυλίων με στόχο τή βελτίωση του έργου

Χωρίς λύση και χωρίς τέλος παρουσιάζονται τά προβλήματα των κρατικών και έπιχορηγουμένων θεάτρων της χώρας. Τόν σχετικά τελευταίο καιρό δύο γεγονότα μάς υπενθύμισαν πώς τά προβλήματα αυτά όχι μόνο δεν λύνονται, αλλά θαύονται και περιπλέκονται.

Τό πρώτο είναι ό άπάντησας σέ έρώτηση της αντιπολιτεύσεως ή ύπουργός πολιτισμού κ. Μερκούρη άναγκάστηκε νά άποκαλύψει ό τό Εθνικό θέατρο παρουσιάζει ένα έλλειμμα πού έξερπνεί τά εκατό εκατομμύρια, κατά πολύ. Δεν έξορουμε πιά άπάντησας θά έδινε άν της γινόνταν παρόμοια έρώτηση και γιά τίς δύο άλλες κρατικές σκηνές, αλλά είναι βέβαια ό τό ΚΘΒΕ έχει προβλήματα στο νά άνταποκριθεί στις βασικές οικονομικές του ανάγκες, άν δεν πάρει πρόσθετα κονδύλια ως τό τέλος του χρόνου, ενώ ό διευθυντής της Λυρικής Σκηνής προέδωποισε νά μη εφαρμοσθεί λιτότητα στην όπερα. Νά ληφθεί υπόψη ό τό τρεις κρατικές σκηνές μόνο άν έπιχορήγησας πούρουν περισσότερες από ένα δισεκατομμύριο άρχαμές τόν χρόνο.

Τό δεύτερο γεγονός των τελευταίων ήμερών είναι ό τό, σέ μία άνασκόπηση γιά τά δημοτικά ή περιφερειακά θέατρα, ή κ. Μερκούρη σόφως «πέταξε τό μπαλάνι» στην τοπική αυτοδιοίκηση γιά την έπιβίωση αυτών των θεάτρων. Βέβαια, θά συνεχιστεί τό ΥΠΠΕ νά δίνει κάποιες έπιχορηγήσεις (περίπου 20 εκατομμύρια γιά κάθε δημοτικό θέατρο) αλλά άποδεικνύεται ό τό πού ατά τά, με την ικανοποίηση των οικονομικών οτήμάτων των ήθιστων κλπ, δεν θά έπαρκει ούτε γιά τους μισούς του προσωπικού.

Και τά δύο προβλήματα είναι καυτά, έχουν συζητηθεί άρκετές φορές, αλλά ό συζητήσεως άποδεικνύονται (και είναι) άρρηκτες, άφού δεν παύουν μέτρο γιά μία πού άρβολογιστικό ή άντιμετώπιση του συνολικού προβλήματος. Γιατί ουσιαστικά τό πρόβλημα είναι ένα και άφορά τίς κρατικές και έπιχορηγούμενες σκηνές σόν ενιαίο σύνολο. Πολλά πράγματα, κατά αυτά πού μάς άπασούλουν εδώ, έχουν γραφεί και από άλλους και από έμάς, αλλά με τό πέρασμα του χρόνου και τίς συνεχείς διαπιστώσεις ή δοκιμές ή έμπειρίες, δημιουργούνται νέες σκέψεις, φωτισμοί και από άλλη πλευρά τό πρόγραμμα και, έπιπλέον, έχουμε πιά και τό άποτελεσμα της άλλης ή έθια πολιτιστικής πολιτικής πού εφαρμόστηκε. Γιατί, βέβαια, όταν ξεκινούσε την θητεία της ή σημερινή ύπουργός πολιτισμού είχε κά-

τών, νά έπιτευχθεί ή θεατρική άνόηση στην έπαρχία, δύο πράγματα έπρεπε νά τεθούν σάν άπαραίτητοι όροι: α) νά ίδρυθούν θέατρα με σωστή γεωγραφική κατανομή, ώστε νά καλύπτεται ίσομερώς ή επικράτεια και νά μη υπάρχουν εύνοημένες και μη εύνοημένες περιοχές, και β) νά έξορφαλισθεί

παράπλυν, κάθε κρατικό θέατρο παίρνει από την κυβέρνηση πάνω από 350 εκατομμύρια τόν χρόνο και τά περισσότερα πηγαίνουν σέ άνελαστικές δαπάνες, κυρίως μισθούς ταύ προσωπικού. Από την άλλη μεριά, γιά τά δημοτικά ή περιφερειακά θέατρα διατίθενται μόνον είκοσι εκατομμύρια στο καθένα, έτησίως. Αμέσως, λοιπόν, καταλαβαίνει κανείς την διαφωρητική μεταχείριση, παύ τις πού έξορφαλισθεί

άποφάσεις.

Θά έπρεπε δηλαδή νά μειώσει τό δυνاميκό (σέ προσωπικό) των θεάτρων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, άρα νά μειώσει τίς δαπάνες τους, και παράλληλα νά δημιουργήσει θέατρα σ' όλες τίς βασικές περιφέρειες της χώρας, με την ποροχή των απαραίτητων κονδυλίων. Επείσαν τό αντίθετο: τό ΚΘΒΕ, γιά παράδειγμα, διέλυσε τά δύο του κλάμια, φορτώθηκε πού έξορφαλισθεί

Σκηνή από τό έργο «Η πριόδα» πού Γ. Αρσένος, πού παρουσιάζει τό δημοτικό και περιφερειακό θέατρο ή Βιέννης.

ή οικονομική τους έπάρκεια. Ούτε τό ένα έγινε, ούτε τό άλλο. Και, φυσικά, δεν περιμένει κανείς νά γίνουν όλα αυτά τόν πρώτο χρόνο, αλλά και όπν φοινεται κάποια βελτίωση τόν τέταρτο χρόνο, πού ήδη διαπισώμε. Νά ληφθεί υπόψη ό τό κ. Μερκούρη, πού διαβολώς είχε άγαπάζει πρόβλεψε, δεν ξεκινούσε από μηδέν. Η Θεσσαλία είχε τό θέατρο θά έπαρκει. Κανείς πού τό θέατρο θά ύπαλειτοργεί. Κανείς πού δεν είναι δυνατό νά ζητείται από τους δήμους νά συμπληρώσει τό κονδύλιο, πρώτων συμπαύσεων ό δήμος νά μην έχει ή νά μη βέλει νά δώσει αυτά τά κονδύ-

λωνικά και, από την άλλη μεριά, ή Κορινθική έμεινε χωρίς θέατρο, ενώ οι Έβερρες έχουν ένα τολαπωρημένο.

Και στην περίπτωση του θεάτρου της Ερόκης άποδεικνύεται περιττό πως όπν ή συνεργασία με τίς δημοτικές έζες, στον τομέα του θεάτρου, δεν είναι πάντοτε σίγουρη. Όπως λέγεται, ό άρμόδιος δήμαρχος δεν είχε κανέναν καμιά νά κάνει θέατρο. Τό ίδιο φειδώθηκε σέ χρήματα, άπ' όπν μισθώθηκε, ήταν και ό δήμος Ιωαννίνων. Και, βέβαια, τώρα πού έρχονται πιά δύσκολες ήμερες

ύποτίθεται όπν περιοδεύουν, ή άκόμη, θά μπορούσαν σέ τελική άνάλυση νά κάνουν περιοδείες τά κρατικά θέατρα (τό ΚΘΒΕ έχει πείρα πάνω σ' αυτή ή μέθοδο και συνεχίζει κάποια δραστηριότητα της μορφής αυτής) ώστε νά καλυφθούν τά κενά.

Η καλλιτεχνική προσφορά

Μέχρι εδώ, έξετάζουμε τό θέμα από την οικονομική πλευρά. Αλλά δεν είναι ή μόνη, όσο κι άν είναι βασικής σημασίας. Θά πρέπει νά έξετασθεί τί γίνεται και από την άποψη της προσφοράς των θεάτρων, της παραγωγικότητας (όπως συνηθίζεται νά λέγεται) και της ποιότητας.

Δεν θά μιλώσουμε γιά τίς κρατικές σκηνές, πού τό χάλι τους είναι γνωστό. Ας δούμε περισσότερο τό δημοτικό ή περιφερειακό θέατρο. Τι προσφέρουν και πού έπιτελούν τό έργο τους. Έχουν ίδρυθεί σέ πρωτεύουσες νομών, αλλά ό ρόλος τους είναι και νά περιοδεύουν σέ μικρότερες πόλεις και σέ κομμοπόλεις.

Μερικά από τά θέατρα αυτά (όπως τό Θεσσαλικό και τό Ηπειρωτικό) τό εφαρμόζουν και, βέβαια, έτσι αύξάνουν και τόν αριθμό των εισητηρίων. Υπάρχουν, όμως, και άλλα πού ό καμιά τους είναι νά άνδράσσουν ένα ή δύο έργα και νά τά δείξουν στην Αθήνα. Υπάρχουν άλλα πού ή άπόδοσή τους είναι μέτρια ή κοκή. Επόμεως, πώς θά πεισθεί ό δημιουργός νά δώσει χρήματα και γιαντί; Κι άκόμη τί άεία έχει ένα τέτοιο θέατρο άν ή προσφορά του είναι μικρός αριθμός παραστάσεων στην βάση του και ένα - δύο έπισκέψεις σέ γειτονικές κομμοπόλεις, γιά τά μάτια.

Αραγε, τό ύπουργείο πολιτισμού, πού θέλησε νά δημιουργήσει τά περιφερειακά ή δημοτικά θέατρα, τους έθεσε ένα μίνιμουμ (πού δεν πρέπει νά είναι μικρό) ύπαρξέσεων και έλεγξε άν τά διάφορα θέατρα άνταποκρίνονται: Θά μού πείτε, πώς νά τό κάνει, όταν δεν έχει δώσει τό κονδύλιο πού χρειάζονται γιά την άνάπτυξη λειτουργία των σκηνών αυτών; Φούλος κύκλος, λοιπόν, σέ ένα θέμα ύψιστης σημασίας γιά την πολιτιστική άνάπτυξη.

Η κ. Μερκούρη διανύει την δεύτερη τετραετία της στο ύπουργείο πολιτισμού και δυστυχώς, δεν μπορεί νά καυχήσει γιά τά έπιτευγμάτα της. Από την άλλη μεριά, τό παθήματά πρέπει, έστω και με καθυστέρηση, νά γίνονται μαθητήματα. Επόμεως στην δεύτερη τετραετία, παρά τίς οικονομικές όντιστάσεις πού θά ύπάρδουν, θά πρέπει νά θρεί τίς

Η Κλάω Αμπερτζ και ή άσημενη ηθοποιός Κεραυράς σέ μία σκηνή πού έργαται πού Κεραυράς.

Θεατρικές κυριοποιήσεις

Ιάκωβου Καμπανέλλη, «Τά τέσσερα πόδια του τραπέζιου», από τό Κρατικό θέατρο Βορείου Ελλάδος (Υπερώς).

Τελικά και ό Καμπανέλλης, όπως άρκετοί παλιότεροι συγγραφείς του έμπορικού θεάτρου, την έχει βρεί την συνταγή του: Κάποιος σσοβάρς προβληματισμός, σπαρταριστό τύπο, γρήγορος διάλογος, λίγη συγκίνηση, λίγο καλομπούρι, όλα αυτά πλουτισμένα με μία δόση κοουλτούρας και άλλη μία δόση πολιτικού σχολιασμού, νά ή έπιτυχία. Γιατί δεν μπορεί νά άρνηθεί κανένας πώς ό Καμπανέλλης είναι ό πιά πετυχημένος (ίσως) συγγραφέας των μεταπολεμικών χρόνων. Νά μην τόν δόκουμε: Έξρει νά γράφει θέατρο, νά δομηθεί ένα έργο, νά σταματήσει τό δάκρυ ή τό γέλιο στο σωστό μέτρο. Με δύο λόγια είναι μάστορας, ένας πολύ καλός τεχνίτης του είδους, πού μάς θυμίζει άλλους παρόμοιους τεχνίτες, από τους παλιότερους τόν Ξενοπούλου, από τους πούς της δυάδας Σακελλάριου - Γιωνανόπουλου ή άκόμη και τόν Ψαθά. Μόνο πού εκείνοι έγραφαν έναυσειότητα γιά τό έμπορικό θέατρο, βασίζονταν σέ πρωταγωνιστές δημοφιλείς, έκομναν πιά φανερή τίς παροχωρήσεις τους στο έμπορικό. Γιατί μη μού πείτε πώς τό «Δεσποινίς 39 έτών» ή τό «Φωνάκι ό κλέφτης» και μερικά άλλα έργα δεν είχαν πολλά από τά στοιχεία των «Τεσσάρων ποδιών του τραπεζιού» - ή και τό αντίστροφο. Φυσικά, ό Καμπανέλλης έχει έκωρπασει μερικά πράγματα: γράφει «θέατρο συνόλου», άναβεί από τόν Κούν, σίγουρο ό σόχος του είναι πιά ψηλά από τούς κομμοδιογραφούς πού άναφέρουμε (είναι όμως τά έργα του καλύτερα από την Βαλέραινα ή τόν «Πειρασμό»); και, βέβαια, έχει τό πλεονέκτημα της τυρινής έπικωρτήτας (πολυτεχνείο, μασιότες κλπ). Εται «Τά τέσσερα πόδια του τραπεζιού», πού μάς δίνουν τόν άλληλοσπαργμό νά άπογίνουν ένας γίγοντα της βιομηχανίας, κρατάει τό ένδιαφέρον του θεατή, όσα κι άν δεν μπορεί νά δεχτεί καλαμπούρια σόν τό όπν όλα τά παιδιά των προσώπων του έργου είναι άριστοί (ούτε ένας δεξιός ή κεντρώος, γιαντί δεν θόθγανε ή λύση του δράματος) ή έκείνο όπου ή άνύπαντη άόερψη δεν μπορεί νά θυμηθεί τίς κρίσεις του πατέρα και ό άόερφος παίζει με τό νόμμερα. Ας πιά άκόμη πώς τά «Πόδια» δεν διαβόησαν ούτε την ποίηση του «Παρομύθι χωρίς όνομα», ούτε την ευωδία της «Αίλης των βαμνάντων». Νομίζω όπν άνέφερα κιάλας τά πλεονεκτήματα του έργου. Θά προσθέσω όπν ό καταστάσεως πού βίει είναι συγκλονιστικές ούτε καθεαυτές, αλλά και άθανάδοριες γιά τό κοινό.

Η παράσταση (την σκηνοθέτησε ό Στέλιος Γούτης) βασίστηκε από τό έργο έχει μία τάση προς τά έξω, ό ένόσσοισμός έχει παραμυριασθεί ή ύποσώμνσται. Εται είχε νεύρο, είχε ρυθμό, έξέπεψε τό νόημα πού ήθελε ό Καμπανέλλης, κρατούσε τό ένδιαφέρον του θεατή. Σ' αυτό βοήθησαν μερικά από τούς έρμηνευτές των ρόλων άποδίδοντας με ειλικρίνεια τούς χαρακτηρισμούς. Βέβαια, σαφώς υπήρχε (από τό έργο) κάτι από τό θέατρο πρωταγωνιστών (τά δύο άόέρφια, πού παίζουν διαδοχικά τόν πατέρα, έχουν σχεδόν θέση πρωταγωνιστών) και σ' αυτή ή φόρμουλα κινήθηκαν όλοι. Ο Δημήτρης Κεράλης είχε άλη την ύποκρισία πού ήθελε γιά τόν μεγάλο άόερφό τό έργο, ό Χάρης Τσιτοάκης,

